

YOSHLARNING HUQUQIY SAVODXONLIGINI OSHIRISH ZARURATI

Bo‘riboev Boburjon Sherali o‘g‘li

boburboriboyev327@gmail.com

Guliston davlat pedagogika instituti talabasi

Annotatsiya

Mazkur maqola yoshlarning huquqiy savodxonligini oshirish zaruratini yoritadi. O‘zbekistonning ta’limi tizimida huquqiy bilimlarning ahamiyati va bu borada amalga oshirilgan islohotlar ko‘rib chiqilgan va yangi takliflar beriladi. Yoshlarni huquqiy savodxonligini oshirish, ularning huquqiy ongini rivojlantirish, shuningdek, jamiyatda fuqarolik madaniyatni shakllantirishda huquqiy bilimlarning roli o‘rganiladi. Maqolada yoshlarni huquqiy ta’limi bilan bog‘liq mavjud muammolar va ularga yechim sifatida huquqiy treninglar, interaktiv metodlar va kengaytirilgan dasturlarni taklif etish masalalari ko‘rib chiqiladi.

Kalit So‘zlar: yoshlar, konstitutsiya, huquqiy savodxonlik, huquqiy ta’lim, huquqiy madaniyat.

KIRISH.

Bugungi kunda globallashuv jarayonlari jamiyat oldiga yangi masalalarni qo‘ymoqda, ulardan biri yoshlarning huquqiy savodxonligini oshirishdir. Huquqiy bilim, ayniqsa konstitutsiyaviy huquqlarni bilish, yoshlarning shaxsiy rivojlanishi va jamiyat taraqqiyoti uchun muhimdir. Yoshlar o‘z huquqlari va majburiyatlarini bilmas ekan, ular nafaqat o‘z manfaatlarini himoya qilishda, balki jamiyat hayotida faol ishtirok etishda ham qiyinchiliklarga duch keladi.

O‘zbekistonda yoshlarning ulushi aholining katta qismini tashkil etadi. Shu sababli, ularning huquqiy bilimini oshirish ijtimoiy barqarorlikni ta’minlashda hal qiluvchi ahamiyatga ega. Konstitutsiya asoslarini o‘rgatish orqali yoshlarda qonun oldida mas’uliyat hissini shakllantirish, huquqiy madaniyatni yuksaltirish mumkin.

ASOSIY QISM

Yoshlarning huquqiy savodxonligini oshirish masalasi bo‘yicha olib borilgan xalqaro yoki mamlakatda olib borilgan tadqiqotlar muammoning dolzarbligini yaqqol namoyon qiladi. Bu har qanday ijtimoiy vaziyat o‘zini namoyon etishi bilan uning natijalari ko‘rina boshlaydi. Tadqiqot natijalari ko‘plab ijobiy va salbiy jihatlarni aniqlash imkonini berdi, bu esa huquqiy ta’lim va targ‘ibot tizimini yanada samarali qilish uchun muhimdir.

Tahlil natijalari shuni ko‘rsatadiki, yoshlar orasida huquqiy bilimlarning pastligi bir nechta sabablar bilan bog‘liq:

Ta'lim tizimida mavjud bo'lgan kamchiliklar:

Huquqiy savodxonlik bo'yicha darslar va mashg'ulotlar aksariyat hollarda faqat nazariy ma'lumot berishga qaratilgan. Amaliyot va interaktiv usullarning yetishmasligi yoshlarning huquqiy bilimlarni hayotda qo'llash qobiliyatini cheklaydi.

Ijtimoiy muhitning ta'siri:

Oilada va jamiyatda huquqiy ongning pastligi yoshlar tarbiyasiga salbiy ta'sir ko'rsatmoqda. Ko'p hollarda yoshlar ota-onalari yoki kattalar tomonidan qonunlarga rioya qilishda mas'uliyatni yetarli darajada ko'rmaydi. Bu esa ularda huquqiy ong va mas'uliyatni shakllantirishni murakkablashtiradi.

Huquqiy targ'ibotning sustligi:

Huquqiy savodxonlikni oshirishga qaratilgan ommaviy axborot vositalari va ijtimoiy tarmoqlardagi targ'ibot ishlari yetarli darajada samarali emas. Yoshlarning ehtiyojlariga mos tushadigan interaktiv va qiziqarli formatdagi huquqiy materiallar yetishmaydi.

Huquqiy madaniyatning umuman pastligi:

Ko'p hollarda yoshlar o'z huquqlarini bilmasligi sababli ularga nisbatan bo'layotgan adolatsizliklarga qarshi chiqmaydi. Bunday hollarda ular faqat kuchli huquqiy bilimga ega bo'lsa, o'z manfaatlarini himoya qila oladi.

Yoshlarning huquqiy savodxonligini oshirish zamonaviy jamiyat uchun asosiy masalalardan biridir. Bu masala yoshlarni huquqiy bilimlar bilan ta'minlash orqali jamiyatda qonun ustuvorligini saqlash va ijtimoiy barqarorlikni ta'minlashga xizmat qiladi. Tadqiqot shuni ko'rsatadiki, huquqiy bilimlar yoshlarga nafaqat o'z huquqlarini himoya qilish imkoniyatini beradi, balki ularga fuqarolik jamiyatida faol ishtirok etish va mas'uliyatli fuqarolar sifatida o'z o'rnini topishga yordam beradi. Huquqiy savodxonlikning ortishi, shuningdek, jamiyatda qonunlarni hurmat qilish, ijtimoiy adolatni ta'minlash va huquqiy muvozanatni saqlashga bevosita ta'sir ko'rsatadi.

Huquqiy ta'limni kuchaytirish maqsadida amalga oshirilishi lozim bo'lgan asosiy chora-tadbirlar quyidagilardan iborat:

1. Maktab va oliy ta'lim tizimida huquqiy fanlarga ko'proq vaqt ajratilishi kerak.

Yoshlarning huquqiy savodxonligini oshirish uchun maktablarda va oliy ta'lim muassasalarida huquqiy fanlarni o'qitishga alohida e'tibor qaratish zarur. Bu, nafaqat huquqiy tushunchalarni, balki jamiyatda faol va mas'uliyatli fuqarolar sifatida o'zini tutishni ham o'rgatadi. O'quv dasturlarida huquqiy simulyatsiyalar, case-study'lar va amaliy mashg'ulotlarni ko'paytirish, yoshlarni haqiqiy hayotdagi huquqiy vaziyatlarga tayyorlaydi.

2. Yoshlar uchun ijtimoiy tarmoqlarda interaktiv huquqiy dasturlar ishlab chiqilishi lozim.

Hozirgi kunda yoshlar ijtimoiy tarmoqlardan faol foydalanadi. Shu sababli, ularni huquqiy bilim bilan ta'minlashning samarali vositalaridan biri — ijtimoiy tarmoqlarda huquqiy dasturlar yaratishdir. Ushbu dasturlar yoshlarni huquqiy savodxonlikka oid ma'lumotlar bilan tanishtirib, ularga huquqiy muammolarni hal qilishda yordam beradi. Interaktiv formatda o'quv materiallarini taqdim etish, yoshlarni o'rganishga va o'z huquqlarini bilishga undaydi.

3. Oilaviy huquqiy tarbiyaga e'tibor qaratish zarur.

Yoshlarning huquqiy savodxonligi faqat ta'lim muassasalarida emas, balki oila muhitida ham shakllanadi. Oilaviy tarbiya yoshlarni hayotda to'g'ri qarorlar qabul qilishga, o'z huquqlarini himoya qilishga va qonunlarni hurmat qilishga o'rgatadi. Shuning uchun ota-onalar uchun huquqiy tarbiya bo'yicha maxsus dasturlar va seminarlar tashkil etish, oilalarda huquqiy bilimlarni oshirishga qaratilgan ishlarni kuchaytirish zarur.

XULOSA

Yoshlarning huquqiy bilimlarini oshirish orqali jamiyatda qonuniylikni mustahkamlash va davlat taraqqiyotiga erishish mumkin. Bu esa, o'z navbatida, yoshlar orasida adolat, tenglik va huquqiy himoya sohasida ongli yondashuvni rivojlantirishga olib keladi. Shu bilan birga, ijtimoiy barqarorlikni ta'minlashda yoshlarning huquqiy faoliyatini oshirish, ularga fuqarolik jamiyatining asosiy faol ishtirokchilari sifatida qarash muhimdir. Bu orqali jamiyatning barcha qatlamlari o'rtasida huquqiy tenglik, madaniyat va muvozanatni yaratish mumkin bo'ladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. T.: "O'zbekiston", 2023. – 35-b.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining yoshlarga oid davlat siyosati haqidagi qarorlari. T.: "O'zbekiston", 2022. – 20–25-b.
3. Tursunov K. Huquqiy madaniyat asoslari. T.: "O'qituvchi", 2022. – 112-b.
4. UNICEF. Yoshlar uchun huquqiy savodxonlik dasturlari: Eng yaxshi tajribalar. Nyu-York, 2021. – 35–40-b.
5. Braun K. Konstitutsiyaviy huquq va jamiyat. Oksford universiteti nashriyoti, 2020. – 95–98-b.
6. Akbarjonovich M. A. AN ANALYTICAL APPROACH TO THE ELIMINATION OF CORRUPTION //Finland International Scientific Journal of Education, Social Science & Humanities. – 2023. – T. 11. – №. 4. – С. 2045-2047.
7. MANSUROV A. Development stages of migration from a historical point of view //UzMU xabarlari. – 2024. – T. 1. – №. 1.1. – С. 108-111.